

מרוכה

פרק שביעי

בבא קמא

פ.

עין משפט
גרי מוצה

ק"א א ב מ"י פ"ה
מלכות מקי ממון
הלכה א סגמ עשין סו
טו"מ ט"י טע:
ק"ח ג ד מ"י שם ה"י
סגמ טו טו"ע
מ"מ סימן טע סע"ד:
ק"ח ה ו מ"י פ"ח
מהלכות גירסא הלכה
א סגמ לזין רמב טו"ע
עשין סו טו"ע מ"מ סימן
טע סע"ד א ועשין טו"ע:
ק"א ח ט"י שם הלכה ח
סגמ טו טו"ע מ"מ
סימן טע:

(א) [מוספתא פ"ח ה"ד],
(ב) המורה דף ט"ג
(ג) [מוספתא פ"ח ה"ד],
(ד) ג"ל (טו) [ג' עינין]
(ה) (א) חרונה ש"ש,
(ו) וקרא יא. כט הל"ה,
(ז) עין מ"ק פ"ח
(ח) [ד"ה מ"ן] (י) עין
ג'טין פ"ח. (כ) שמות יג
יג ובכ"מ.

הנהרות הב"ה

(א) גמי אמר ר' הונא
עשינו כעמנו כל"ל ומתם
אמר רב נתמק:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ישוע הבן
כו. ישוע מתרגמין.
ג"ל וישוע מתרגמין
ופקד (שמות ד) ועי'
רש"י ע"ז דף ד' ע"א
ד"ה לטע ש"ע:

הנהרות מהר"ב

רנשבורג

אן גמי שאין בי עון
א"א עון אותה הש.
עין שטת מקובלת
ומהר"א נח"א כמז
ענין אמר ר' הונא
ממתיב קלמ מסוגל
דכחוסה דף ס ע"א
דגומה יונק בשמח:

לעזי רש"י

פ"ה ד"ה עין רש"י
כ"ה דף ל' ע"ב ד"ה מלן
ועמך עקב גמ:

הנהרות וציונים

(א) ס"א שמשון שזורי
(גליון) מהרש"ל וביה
בחוספתא רכ"י:
(ב) גירסת הראש וכן מי
שנה ליקח בית
בארץ ישראל ויבייש
(ויליקח) (הג' ב"ה)
אשה אין מחייבין אותו
(כצ"ל: דבש חמר):
(ג) [לקמן ע"ב אותה
ר"ש בן א"עור וביה
בחוספ" פ"ח ובפרוך
עך חלד א] (גליון)
וכ"ה בכת"י: [ד] ג"י
הערך (עך חרין)
שיצא וחרב: [ס] ס"א
הרצא (גליון) מהרש"ל
[ו] צ"ל דמתתאי רש"ל
וכ"ה בכת"י וביה
ברש"י
[ז] "למקח" ליתא
בפרש"י (ועין דק"ס):
[ח] נדביל מותר
(באה"מ): [ט] נדביל צ"ל
(באה"מ): [י] צ"ל
המשנה (רש"י) וביה
בחולין וביה כאן
ברש"י: [כ] [צ"ל ספא
וע"ש] (גליון): [ל] לכא'
צ"ל קושרה (באה"מ):
[מ] צ"ל ב"ה רב"א
מ"ה (גליון): [נ] יש
להוסיף אמורים מטמא
(באה"מ): [ס] צ"ל
שד"י: [ע] עין נתחומא
ס"פ אחרי מובא כרש"י
(בן ארי): [פ] צ"ל ו"ח
פ"י. רבן הוא פירוש
הערך עך שבע ב"ס:
ר"ח (סדר הדרות):
[צ] ובכ"מ מ"ג
ברש"י ישועה (התלים)
ק"ט קמ) מתרגמין
פורקא, וכ"ה בכת"י:

והטובה. המקנץ את הבהמות ליום השוק: וזוקח ושוחרט או לזוקח ושוהה. עד יום השוק שלשים יום למקחו: ובלבד שלא ישעה את העגונה. המאחרת למקחו שלקה סמוך לעת השוק לא ישעה אותה לאחר יום השוק להשלם שלשים יום למקחה: העגונה. מאחרת

כמו הלחן מעגנה (רומ 6) תאחרנה מלהנשא: א"א קושרה. ורצנ פליגי עליה דרנן גמלאל: גונח. פלידרי"ל זועק מפני כחז הלכ לא היה יכול להשיב רוחו: א"פנים מוויין. רועה צדות אחרים וגולל את הרצים: שדיו מרעין. צהמה דקה שלהן צמורשין: ואצי"פ שדיו חורשין סמוך לבתיהם. ולא היו רועין צדות אחרים ומשום חורשין ליכא גול דלמר לעיל אכל מגדלין צמורשין ולקמן (דף סב.) נמי צמקת יהושע תיקן שלא יקפיד בעל היער על כך אפי' הכי נענשו מפני ששדה קטנה הימה צמיחה ושל אחרים הימה: רועה. צהמות שלו: שעשה תשובה. שלא לגדל צהמה דקה עוד: כ"בדים וחוררים. תן צמתימין דלסור לגדלן: חיה דתן. כ"בים ושועלין: כ"בדים כופרים. קטנים ונמסים הם ל"א כלבים גדולים של ילדים ואין מוסיקין: חולדות סנאין. גדלות צמנה: לנקר את הבית. מן העכברים: וורדני. סנה: דקטיני. דקיס: דמתתאי שקיה. שוקיה גולין: בבב"א בארץ ישראל. שמים גלות יכניה רצו שם חלמיליס ונתיישט שם צינז קצוע: דידך מאי. הלא יש לך צהמה דקה: חובה. שם אשמו: תקברינהו לבנה. שאתה סומך עליה והיא אינה יכולה לשמור: מכי אתא רב לבב"א. רצו מתיישבין שם מפני שיצאו לישנא אחרינא הוא צל ולמדנו להסיר נצק שרצה שם רוצ ישראל וישנז קצוע: שבוע הבן. צמח מילה על שם שעצרו עליו שבעה ימים: ישוע הבן. משתה ששועין לפדיון הבן צבור. ישוע מתרגמנין פורקן כמו פדיון: רב לא עי"ל קמיה דשמואל. טעמא אמרינן לקמן: שמואל

ר' ישמעאל^א אומר מגדלין כלבים כופרין וחתולים וקופין וחולדות סנאים מפני שעשויים לנקר את הבית מאי חולדות סנאים אמר רב יהודה שרצא חרצא^ב ואיכא דאמרי חרצא^ב דקטיני שקיה ורעיא בני וורדיני ומאי שרצא דמתתאי^ג שקיה אמר רב יהודה אמר רב עשינו עצמנו בבבל בארץ ישראל לבהמה דקה א"ל רב אדא בר אבהה לרב הונא דידך מאי א"ל דידן קא מינמרא להו חובה א"ל רב אדא בר אבהה כולה שניה דרב אדא בר אבהה לא אקיים זרעא לרב הונא מחובה איכא דאמרי אמר רב הונא (ה) אמר רב עשינו עצמנו בבבל בארץ ישראל לבהמה דקה^ד מכי אתא רב לבבל רב ושמואל^ה רב אסי איקלעו לבי שבוע הבן ואמרי לה לבי ישוע הבן רב לא עי"ל קמיה דשמואל שמואל

השליט^ו ומיה צפרק שני גזירים (נור דף טו: וס) גזי הקפת הראש אין שייך לפרש כן דלמר ליה רב אדא צר אבהה לרב הונא לדיך מאן מקיף לכו אמר ליה חוטה א"ל חוטה תקברינהו לבנה ואין שייך לפרש שם אלא לשון קללה אי נמי יש לומר אין יראה שחטעש צקבורת צניה: מבי אתא רב לבב"א. פ"י צקונטרס והו"ו מתישבין שם מפני שיצתו והו"ו רוצ שדומיהן מישראל ובענין זה פ"י צפרק קמא דגיטין (דף ו. וס)^ז עשינו עצמנו צבצל כארץ ישראל לגיטין מכי אתא רב צבצל ונעשינו צקיאן לשמה מתוך שהרבה ישיבות וקשה לר"ת דא"כ מאי פריך החס ממתיב דעכו כארץ ישראל לגיטין אכל צבצל לא והלא המשניות נשנו קודם דלחא רב צבצל ומפרש"ת החס מכי אתא רב צבצל והורה לנו שמימות יכניה והסגר שגלו צבצל^ח דינה להיות כארץ ישראל לגיטין שבקיאן לשמה וכן כאלו לענין צהמה דקה ששם רב הונא וכן י"ל צ"ש בכל מערבין (ערויין דף סח.):

לבי ישוע הבן. פ"ה פדיון הבן וכן הערוך וקשה דלע"ג דמתרגמנין^ט פדיון פורקן מ"מ אין שייך לשון ישועה^י ור"מ פ"י שנוול שם בן ועל שם שהולך נושע ונמלט ממני אמו כדכתיב והמלטה וכו' (ישעיה סו) נקט לשון ישועה והו"ו רגילין לעשות סעודה:

והטובה לזוקח ושוהה. פ"י צקונטרס עד יום השוק וצבצל שלא ישעה העגונה שצמח שלשים יום אומה שלקה צאחרונה לא ישלים לה שלשים יום אחר השוק וקשה דצמחפתא (פ"ח) גרס יומר מ"ל יום וא"כ לפי המוספתא יכול להשהות אחר יום השוק ועוד

קשה ללעיל גזי רגל קרי לה אחרונה והכל קרי לה עגונה ועוד שלא הזכיר המנהל יום השוק כלל ונראה לר"י לפי שהטעם רגיל לקנות כמנה צהמות צימד ומומרי^א להשהות וצבצל שאפי"י העגונה צנהן אומה ששארנה יחידה אחר צמתימה שלא^ב ישעה יומר מ"ל יום אף על פי שהיא יחידה ומיהו בכל הספרים גרסינן שלשים יום ולא גרסינן יומר:

מהו להשהות קצו מנינה. אין י"ל דפליגי רצנ עליה דר"ג כדפ"י צקונטרס דמיה להשהות קודם הרגל קצו מנינה ואמר לכן מותר ולאו דוקא נקט קושרה אלא אורחא דמלתא נקט שדרכן היה לקשור צהמה דקה לנרעיה המטה כדלמר צאלו טריפות (חולין דף טז: טז) חלל היוצא מן המטה עד תשעה^א טפחים טהור^ב ופירש שם צקונטרס שכן הוא ראוי לקשור צהמה דקה צכרעי המטה כדכתי' אסרו חג צעמיס עד קרות המוצש שהו קושרין הקרצנות צכרעי המטה עד שיצאוהו לקרות המוצש^ג אי נמי נקט קשור^ד לאשמועינן דאפילו צקוריס אסור לגדל כ"א להשהות וצמחפתא (פ"ח) נמי משמע דאף קודם הרגל לא שרי להשהות אלא צבית דכתי קמני צהיאל אכל מגדלים קודם הרגל ל' יום ולא שחא יוצאה ורועה צשוק אלא קושרה צכרעי המטה שאלו לר"ג כו':

דקטיני שקיה. פ"י שוקי דקין ולהכי נקרא מרלא שהמרינן יכיר צין השוקיס מתוך שהן דקיס ונראין גציהיס ומשום הכי תמן צפ"א דלהלות^א חולדת הסנאים רצי יוקי אומר צ"ש^ב טעמא כוית צמשה וצכדשה צמנע דממוך שרגליה גציהיס ודקיס מספקא להן שמא לאו היינו חולדה דקרא^ג ויש לה מורה צבלה או שמא היינו היא ויש לה מורה שרן והאי דמסייס ומאי שרלא דמתתאי שקיה ה"ק ומאי שרלא חולדה דכתיב צקרא שאין ספק דמתתאי שקיה שהי רגליה קצרות ושוררת על הארץ וכן נראה לר"ת:

חובה תקברינהו לבנה. פ"ה צמתימה וכי דרכה לקבור צניה שאין עוסקת לגדלן אלא עוסקת לגדל לאן והוי כשגגה היוצאת מלפני

אדא צר אבהה לרב הונא לדיך מאן מקיף לכו אמר ליה חוטה א"ל חוטה תקברינהו לבנה ואין שייך לפרש שם אלא לשון קללה אי נמי יש לומר אין יראה שחטעש צקבורת צניה: מבי אתא רב לבב"א. פ"י צקונטרס והו"ו מתישבין שם מפני שיצתו והו"ו רוצ שדומיהן מישראל ובענין זה פ"י צפרק קמא דגיטין (דף ו. וס)^ז עשינו עצמנו צבצל כארץ ישראל לגיטין מכי אתא רב צבצל ונעשינו צקיאן לשמה מתוך שהרבה ישיבות וקשה לר"ת דא"כ מאי פריך החס ממתיב דעכו כארץ ישראל לגיטין אכל צבצל לא והלא המשניות נשנו קודם דלחא רב צבצל ומפרש"ת החס מכי אתא רב צבצל והורה לנו שמימות יכניה והסגר שגלו צבצל^ח דינה להיות כארץ ישראל לגיטין שבקיאן לשמה וכן כאלו לענין צהמה דקה ששם רב הונא וכן י"ל צ"ש בכל מערבין (ערויין דף סח.):

לבי ישוע הבן. פ"ה פדיון הבן וכן הערוך וקשה דלע"ג דמתרגמנין^ט פדיון פורקן מ"מ אין שייך לשון ישועה^י ור"מ פ"י שנוול שם בן ועל שם שהולך נושע ונמלט ממני אמו כדכתיב והמלטה וכו' (ישעיה סו) נקט לשון ישועה והו"ו רגילין לעשות סעודה:

ליקוטי רש"י
גזמא. המיילל מכלא לצו
פלידרי"א [בחובות ט.].
פלידרי"ט צלע"ו זועק
מכלא לצו כמו גמתי גמ
הצניעה דקס"א (שופטים)
ה צמרוס) [תורה טו.].
וינק חלל משום
רפואה ורפואתו חלל עו
[בחובות טס.]. פ"ט
מוזיין. צהמה דקה אין
יכולים לשמרה והולמ
ועשה צמות אחרים
[תורה טס.]. חובדה. קך
שמה דלשמו דרב הונא
[נדר ו.]. ש"בוע הבן.
בית מילה קרי שבע הבן
על שם שהוא לטוף שבע
[מתהרין ו.].

שאלות

תחמת הדשן

תשובות

ממ

מפני קריאת מגילה דרית הסם מולאחותיו כרי שהלך לשחוט את פסחיו ולמול את בנו כו' עד אבל מטמא הוא למה מלוא האלמא מת מלוא עדיפא טפי ממילה ואפ"ה בעי במר הכי אי קריאת מגילה עדיפא ממת מלוא או לאו וכן כתב הרמב"ם וסמ"ג שאין לך דבר שמקרא מגילה נחם מפניו אלא מה מלוא בלבד שהפוגע בו קוצרו תחילה ואח"כ קוצר מלשון זה משמע בהדיא דבשאר כל המלות קוצר תחילה ואח"כ עושה אותו ואפילו אם בלתי לדחוק ולומר דהאי ידחית מפני קריאת מגילה דקאמרי ר"ל היכא דאיכא ספיקא אם יש לו זמן לקיים שניהם או מקרא מגילה עדיפא מכל המלות שצריך לקרותו תחילה משום פרסומי ניסא ואם יכול לעשות טוב המלוא אחריו יעשה אבל לעולם כל היכי שודאי צידו לקיים שניהם יקדים בעילה משום דתדיר הוא ופרסומי ניסא איכא לעולם במאחר כמו במקדש וכי משמע הילך באשירי פ' כמה מדליקין גבי הפטרה דר"ה וחמכה ע"ש. מ"מ נראה דמקרא מגילה נמי חשיבא תדירה לגבי מילה הואיל וחמכה קבוע בכל שנה וכי איחא צפ"ק דיבמות בשיטת עליה דפריך הסם מה לתמיד שכן תדיר ומקשין הסום' עלם דליטף מעומר ושתי הלחם דליבאו נמי דחי שבת ומתקן ר"י דכולהו חשיבא תדיר הואיל וחמכה קבועה בכל שנה. אמנם פ' כל התדיר בזמנים קאמר ר'אבה את הפסח שאינו תדיר ולא אוליא את המילה שהיא תדירה ומסיק הסם לאד לישנא דמילה תשובה תדירה לגבי פסח ופסח נמי זמנו קבוע הוא אבל שנה האמנם לאידך שנייהו הסם ליכא בדפרש"י לשם וכן בתוספות פ' אילו דברים בפסחים מוכח דמילה לא חשיבא תדירה טפי מפסח והיינו כאידך לישנא וז"ע בשיטת עליה דלמיל ובסוכה מס' ביצה ובפ' גולין וסדריה מדברי הרמב"ם וסמ"ג דלמיל עיקר הוא :

דיני פדיון הבן ופדיון בכור

שאלה רסז

נת כהן אחת פנויה שלא בכרה ומתעברה בזמנה וילדה בן ואמרה מפלגי ישראל נתעברה וכו' והוא מכחיש לה ואמר שמכרי נתעברה וזוהו סוכות ור'אבה לדניו עקן הוא שמכרי נתעברה אבל איכא אומדנות ברורות ואדרבה סרבה בני אדם מאמינים לדבריה וכן נהגדל והיה לאיש. חייב לפדות את עצמו או לא :

תשובה

יראה דליתו חייב לפדות את עצמו דבשדיא איחא פ' י"ג בכור ופ' הורוע דכשהו או ליה שילדה בנה פטור מה' סלעים ואפ"ה דמסיק עליה פ' י"ג בכור ובה כהן דמתעברה מכרי הואיל ומחוללה מקדושתה כרי זו כרה וחייב בנה ה' סלעים אבל בת לוי כה"ג פטור ואח"כ ר"ד הואיל ואותו פלוגי מכחישה ומוליא קול' דמכרי איבערה ומתן טעם ואמסלא לדבר נימא דנכחנין ליה דהא ע"כ מהמנין ליה דלא שדין ליה בהריב לעיני ירושה ושיבא מלוא להסתפק בקבורתו ולעיני הליה וייבוס והכי כתב אשירי פ"ק דכסות גבי ארום וארוסתו דאי קאמר ארום לא מנאי קמעברה והיא אמרה מיניה מילתא דפשיטא היא דלא מהמנין לה אלא משויין להאי טובר ממזר אפי' לר"ג דקאמר הו"א האמנה אפי' ברוב פסולים אלא ה"מ צברי ושמהו אבל בשבועה טוען כרי כנגד לא וכו' דקיי"ל כר"י שאם אמר על בן אחד בין הבנים דממזר הוא נאמן כ"ש על זה שבוער ע"כ. ונראה דכ"ד דלא היסה אשמו כלל פשיטא ופשיטא דלאו כל כמינה לומר של פלוגי הוא אי איחא קמן ומכחישה ולא שדיק ליה אכתיבה בשום מילתא כלל אבל מ"מ אף לדידיה לא מהימנה אלא להך מילתא דלאו ידידיה הוא אבל להאמין לכל דבריו ולומר מכרי מעברה דקאמר לה איבו ודאי לא אמרי' ומשום דרי' דנאמן על בן בין הבנים נמי לא מהימין דנראה דהבוא הימנותא ליחא אלא בן שולד מאשמו בהדיא סלמינמו חורה שיכירו לאחריהם הואיל ומאשמו ומארוסתו מולד ומסתמא דמילתא הוא דלשדייה בתריה וכשהוא אומר דלאו מיניה הוא וממזר הוא מהימין אבל כ"ד דלית ליה לא נישוואין ולא קידושין בסקר איחא ח"אך תיסק אדעתין דליהו מהימין במידי על בן שולד ממנה הואיל וכו' אמר דלא מיניה הוא ואי משום דליהו

אמרה דמיניה הוא אי לידה מהימנה אח"כ לאו מוכרי קאתי ואח"כ כיון דאיכו לא מהימין לומר דמכרי קאתי אדבריה ידה קא סמכינ דמכר נחעברה דק"ל כר"ג פ"ק דכסות וכאכא שאל פ' בהרא דקידושין דנאמינא אפי' ברוב פסולים אלא ומכחידין בה ובבבא כר' יוחנן דק"ל כוותיה וכחזו הסום' פ"ק דכסות משום דאשם מזנה בודקת ומזנה ולכך מהמנין לה אפי' דלית לה מינו כו' כדליתא בהס' ואח"ה שאני סבא דמתכחשה מהימין דקאמר מיניה הוא ומה בכך מ"מ סבא לא מסכחשה שאמרה שמכר נחעברה ולא מוכרי כדברירנה לעיל דאיכו לא מהימין להכחישה אלא סבא דלא מיניה אבל לא לפסול סבן וכ"ש לעינין ה' סלעים דלית ליה להאי ברה חזקת ממנה דלא מהימין ליה ליה ליה דמי פדיונו לכסן דמוקי ממנה בחזקתו ואמרינן מכר נחעברה ופטור מפדיון. סנראה לע"ד כדכתיב :

שאלה רסח

בסעודה פדיון יש לכרך בכרמה המזון שסעמחה במעו או לאו :

תשובה

יראה דיש לדקדק בדבר דמלאחי סועתא מספר פנים שכתב סדר פדיון סבן וסוים שחגיגין לעשות סעודה לפרסומי מלוא והיא סעודה מלוא וליכוס לברך שהסעמחה במעו ע"כ וכן שמעתי מורים מורי סורא דרי"ט'ס ור'אבה מסא דאמרינן פ"ק דכסות רב חביבא איקלע לבי מושאל ברין שהסעמחה במעו וליה סילכתא כוותיה משום דאיכא לערא ליוקא משמע אי לאו משום דערא ליוקא הו' מזכרינן וא"כ כ"ד דליכא לערא דיוקא מזכרינן. אמנם אחד מהגדולים העתיק מתוספות ריב"א ח"ל אבל מותר לאכול בסעודה בריה מילה תוך שלשים ואפילו תוך ז' ובלבד שלא יא' מפחה ביסו וכן בפדיון סבן משום דלפעמים איכא לערא ליוקא ע"כ. מהכא שמעינן דלין לברך שהסעמחה במעו בסעודה פדיון סבן משום דלפעמים איכא לערא ליוקא דהא שרי לאכול לאכול בסעודה פדיון סבן מהאי טעמא וכ"ש דלין לברך שהסעמחה [במעו] מהאי טעמא ואפ"ה דכתב אשירי פ' י"ג בכור דיש מפרשים דמ"ה לא מזכרינן שהיינו על המילה כמו שמזכרים על פדיון סבן משום דבמילה איכא לערא ליוקא משמע אבל בפדיון סבן ליכא לערא ליוקא דשאני שהיינו מהסעמחה במעו ולגבי שהיינו לא קפדינן אלערא כל דהוא כמו לגבי שהסעמחה והכי מחלק בדין כה"ג'ה במיימון בסלכות מילה ע"ש. עוד ראינו לומר דדוקא גבי מילה אי לאו הו' לערא דיוקא הו' מזכרינן שהסעמחה במעו ומשום דגבי מילה כתיב עש אחי על אמרתך אבל גבי פדיון סבן לא אשכחן לשון סעמחה והכי מחלק במדרי' פ"ק דכסות אפילו לעינין סעודה אירוסין ואפ"ה דאיכו נמי סעודה מלוא היא כדמוכה במתי' פ' אלו עוברין. ואח"ה אי לא קרי סעמחה סעודה פדיון סבן ולא אשכחן לשון סעמחה בסעודה פדיון סבן אמאי איצטריכו הסום' ריב"א לעיל להסיר מעמם לערא דיוקא תיפוק ליה דלא מיקרי סעודה שמחה לא קשה מידי דסד"ה לאסור מעמם סעודה מרישה הואיל וחבורה בני אדם לשם ואסא בעיק טעמא משום דלפעמים איכא לערא ליוקא ואין עב שמחה לאכול וכל זה אינו צא לחלק על מנהג דברי רי"ט'ס שמזכרינן שהסעמחה במעו אלא ליישב מנהג דברי אושטריו"ך שלא שמעתי כלל שיהו לברך שהסעמחה במעו בסעודה פדיון סבן :

שאלה רסח

יוס ל"א של בן בכור שזאחאו יוס פדיון אוחו אם חל בשבת היאך יעשו. נריכוס להמתין בפדיון עד אחד בשבת או אם יש תקנה שיטה הפסד בשבת :

תשובה

יראה דלין למזא חקאס שיבא הפסד בשבת ואפ"ה דיכול לפדות ובכלי כסף או בשאר שיה כסף ה' סלעים בדבר שמוחר למלפל בשבת דלין לריך לפדות דווקא במעות ואפי' אם היה צא לפדותו במעות היה חקאס בדבר עגון. שיתן לכסן המעות בע"ש כדי שיבא פדוי בן לאחד בשבת וכו' מהי שפיר וכו' מסקינן בהדיא פרק י"ג בכור דבין לרב ובין לשמואל אם פדאו בתוך שלשים במעות כדי שיבא פדוי בן לאחר שלשים ולא נתאכלו המעות בו פדוי בן. מכל מקום נראה דלאו שפיר למיעבד פסגי כרי גווי דאי צא לפדות בכלי כסף או, פסד

כסף בשבט גופים דומה למקח וממכר וגרסה סדריים דעפי איכא למיגזר כספי ממאי גזרו רבנן דאין מקדשין ואין מעריכין זיו"פ וא"ל בשבט משום גזירה דמקח וממכר כדאיתא בסו"ט פ' בחרה דביא ולפי פה שכתבו בגאונים סדר הפדיון דשואל ככהן מאי צעים פפי בקך צדוקך או ה' סלעים כל כס"ג דמיא טובא לקניין ומכרה . ובאידך גזירה נמי שיתן המעות לכסן בע"ש כדמבאר לשל גס בזה יש גענוס דהיאך יעשה עם הנרכות שאריך לבדך וגם עם הסעודה שרגילין לעשות בשעת הפדיון כמו שמהלתי שעתה מספר פרנס שמוסיב לעשות סעודה לפרסומי מאוס וכן מוכח מן החלמוד דאפי' בימימם היו נוהגים לעשות סעודה לפדיון הבן כדאיתא פ' מרובה רב ושמואל ורב אחי איקלטו לבי שטע הבן ואמרי לה לבי ישוע הבן ופרש"י ישוע הבן משתה סיו מושין לפדיון הבן וכתבו שם החוס' וכן פ' בעמך ישוע הבן פדיון הבן ואמ"ר דמפרשי אינוהו בשם ר"ה דהיו רגילין לעשות סעודה כשנולד זכר על שמעט ומלט ממתי אמו מ"מ כהא לא פליגי ארש"י שהיו רגילין לעשות סעודה לפדיון הבן ואחד מהגדולים סוכיה משם דסעודה מאוס היא לרש"י כדאית ליה ולפר"ח כדאית ליה מדאיקלע רב להחם דהא אמרינן פ' גיד הכהן דרב לא הוי מחמיה מסעודת כרסות וסיה רז"ל דמה שאנו נוסגים עכשיו לאחר שחלד זכר נכנסין להם לעשות בלילי שבת הסמוך לילידה דהיא סעודה מאוס ואינו נאחז סעודה דפר"ח וקבעה בלילי שבת בשעת שפכיל מליין כהמיהם וכיון דסעודת מאוס הוא דפדיית הבן כמו שבארתי בנ"ד איתתי יעשה אס בשעת שיתן לכסן הס' סלעים נראה דלא יתקן דהא אכתי אין בנו פדוי ולא מלאו לו שלשים יום ואמ"ר דסבר רב דכיון דא"ל כדי פסיכה פדוי לאחר שלשים יום בנו פדוי אפילו אם יחלכלו המעות ופסק הרמב"ם וכן סמ"ג וסמ"ק כותיה וכן פסק באשירי דהלכה כותיה דרב באיסורי לגבי דשמואל הסו"ט פ' מרובה כסוגיא דהרשאה פסקו דשפיעות כשמואל דאס יתאכלו המעות אין בנו פדוי וכן פסק בא"ז ובד"ב ספרים הסם פ' יש צטר גרסין ואמ"ר דק"ל דכל היכא דפליגי רב ושמואל הלכה כרב באיסורי וכשמואל בדינא כהא הילכתא כשמואל ונראה דהסו"ט הסם אית לכו גירסא זו ואשירי ע"כ לא גרים לה וז"ע דברייתא מס' דה"ג וסוקה דאורייתא או דרובן כהן אשירי גופיה דק"ל כרב באיסורי כדאיתא פ' יש צטר ולא אשכחן בשום דוכחה פ' יש צטר דפליגי רב ושמואל אלא כהא דלעיל ותוספות במס' יורה דהסם נמי מייחזי מנ"י יש צטר דק"ל הלכה כרב באיסורי אלמא גרסינן לה סה דלעיל וכיון דק"ל כשמואל א"כ אכתי אינו פדוי דשמה יתאכלו המעות והיאך יעשו סעודה לפרנס המאוס צטר שאין בנו פדוי ואם יעשו סעודה בשבת שכבר פדוי הוא אם לא נשאלו המעות מאן רימא לן דאיכא פרסומא כה"ג שאין רואין הפדיון בשעת הסעודה וכו' דהיאך יעשה עם הנרכות דברכה פדיון ושקחינו אס יבדך בע"ש בשעת נתינת המעות אכתי אין בנו פדוי לשמואל וגם לרב אכתי לא מחייב לפדותו והיאך יבדך וזיומו ובפלוגסא דרב ושמואל אינו אלא בדיעבד אי פדוי או לא ובשנה אין ראוי לבדך דלמו מידי קעניד השתא וממילא הבן פדוי כתיבה שבת שהוא יוס ל"א על כמה דלא נשאלו המעות ולהכי עדיף פפי למינתיביה ל"ד א' בשבת ואמ"ר דבשליה פ"ק דנכרות משמע דלאו שפיר דמי לאחר הפדיון מל"א יוס ואיך מ"מ אשכחן דמאחרים כמה מאוס כדי לעשות כתיקון ובסכסך ובהידור וכן שמעתי שנמלא כספר אחד שאין לעשות הפדיון בשחל ל"א בו ומראה לכהו סבי ואמ"ר דמוכל ליישב כל הני גמומים דלעיל בעריין הסעודה והכרטה כיון דאין לאחר הפדיון מל"א יוס ואיך וכשחל בשבת אי אפשר בו כיוס ולא קודם לכן יש לדמות לרב הוהבא בע"ש שמהלוקים מנצור יוס ומנכרין בו' ואמ"ר דליכא השתא מאוס ודילמא כהנה קודם הכניסה הילכה אלא הסם דלא אפשר בעמין אחר ועיין באיזה תשובה דלעיל נר חנוכה שכתב בע"ש סי' רי"ח :

דיני בכור בהמה

שאלה רע

ישראל יהיה לו פרה מעוברת ומנכרת

ומסרה לכפרי לבינו כדי לפרנסה בימי החורף ובקרבנה ימי לידה של הפרה ראה ישראל למכור הפרה לכפרי כדי לפוטרה מן הבכורה ואי אפשר לו להקנותה ע"י משכנת הפרה או ע"י מקומה שהיא יומלת עליו לפי שהיא רחוקה ממנו כיצד יעשה שילא ידי מוכרו לדעת כל גאונים דר"ח ומה גאונים פסקו דמעות אינן קונות בכרי :

תשובה

יראה דיש סקנה לדבר דנפק צה ידי כולי רבוחא וכדי לריבון למיעבד דכחבז במרדכי פ' סוהב דמסר"ם הל"ך לאקייי בכסף ובמשיכה כדי לאפוקי נפשיה מפלוגתא דרש"י ודר"ח וכן המנהג ואמ"ר דא"ז כחבז דאפי' לר"ח מהני קניין כסף לעובר משום דר"ח גופיה פסק עובר לאו ירך אמו הוא וא"כ משיכת הבטחה לא מהני לעובר ועובר גופיה לא מלי למימשך וכיון דליכא מידי למימשך מהני קניין כסף כדמוכח סלמודא הסם מ"מ נראה עמש של מהר"ם דלא ראה לסמוך על זה היינו משום דלא קי"ל כהא כר"ח דהחוס' וכן האשירי פ' הפרה פסקו דק"ל דעובר ירך אמו הוא בכל דוכחה חוץ מלגבי פריפה וכיון דבר משיכה הוא לא מהני ביה קניין כסף וכו' באשירי במסכת בכורות כתב דלא מהני מכירה שעובר משום דאין אדם עוקה דשלב"ע ור"ח להקנות הבטחה לעובר כמו דקל לפירותיו ונראה דכ"ג יש כאן מה למימשך שברי מוכר הפרה עומד לעובר וא"כ לא קני מעות לפר"ח הואיל ואיכא מידי לממשך וא"ל דכתב דמהני מכירה שעובר אפשר דסבר כרשב"ם וס"ל דמהני כדקאמר לכשפולד כדאיתא בהג"ס דאשירי פ' מי שמת ואשירי סבר כר"י דפליגי עליה הסם ומסר"ם סבר נמי כהי ולך סולין כסף ומשיכה ולא נמי צעיק למיעבד כהי ובנ"ד דאין הפרה לפימה נראה דכך יעשה לנאם כל ידי דיעות יקח מנכרי אחד סבין או מגור דבר שהוא כלי ויקנה סבסמה לכרי בחליפין דחליפין קונין את חלופיטן ככל מקום שהן ור"ח גופיה פסק דחליפין קונין בכרי וסיה נוסב הלכה למעשה לשלוח הרשאה ביד כרי ע"י חליפין ובידי ראיה נכוחה מפ"ק דקידושין בבדייתא ובמרדכי פרק מרובה ובתוס' ריש קידושין ולא אשכחן גאון דפליגי אהא ואמ"ר דרש"י פסק דכל קניינו של כרי אינו אלא בכסף י"ל דהיינו לאפוקי משיכה אבל מודה הוא בחליפין דאשכחן נמי בקרקע דאין נקח אלא בכסף ובצטר ובחזקה והמטלטלים אינם נקיים אלא במשיכה וקניין חליפין מהני בכל ואפי' אה"ל דלרש"י לא מהני חליפין בכרי מ"מ יש לתקן ג"ד ע"י אוחו כלי עלמו שיתן לו הכרי הכלי כחמילה בדרך חליפין ויקנה הפרה ותמיר ג"ב אם לא מהני לי-הקנין זה של הכלי בדרך חליפין כהני נותן לך הכלי בדרך כסף דכל דבר הנקנה בכסף נקנה נמי בשוה כסף וככלי יותר משום פרופס ויהא קונה בתורת כסף דמהני לרש"י בכרי :

שאלה רעא

ישראל קנה פרה חולבה מן הכרי וגם מעוברת היסה כמו ג' או ד' חרשים ולא שאלו לכרי כלום אם כבר ילדה או לא אך הכרי אמר מעלמו הוא מעוברת כאשר תראה ואם מהייר אהכס שאל תקריבו אליה סמוך ללידתה כי דרכה לצועט בגליה מאד באוחו זמן כי קן עשה כבר צרופתי כשילדה יש לסמוך בכס"ג שבודאי אינה מעברת היא או לא : תשובה יראה דסמקל כה"ג לא הספיד כלל כמו שאבאר . בצטרות פ' הלוהק בהמה כתב אשירי בשם ר"ח דחלב אינה פוטר ואמ"ר דרוב בהמות אינם חולבות אה"כ וילדות ע"מ לחומרא אמרינן סמוך מיעוטא לחזקה בהכמה שלא ילדה מעולם ועד עתה וכו' ליה פלגא ופלגא וכן כתב במרדכי פ' בחרה דיבמות בשם ר"ם וכן פסק בא"ז . אמנם אשירי גופיה מסיק בבכורות וביבמות דלא כר"ח וכן החוס' ביבמות וגם סרמב"ם וסמ"ג שצמו פסקו דחלב פוטר מ"מ נראה דאין להקל שכבר נבאו בכל אשכח להחמיר וכן נמלא בשם מור"ם דכתב המנהג הוא להחמיר . ואפס שאלתי ודרשתי מיבדלים וארמאים נשים ואנשים רבים אם ראו מימיהם פרה חולבת שלא ילדה כבר ולא שמעתי אחד מהם שראה זה מעולם אך בעיים שמעתי ממקלחם שלפעמים סן מלכות ה' או ד' שבועות לפני הלידה וא"כ אפילו אי אשכחן פרה אחד מאלף הוי מיעוטא דלא שכיחא ומיעוטא דמיעוטא לא אמרינן

